

การถอนตัวของอินเดียจาก RCEP มีผลอย่างไรต่ออาเซียน อินเดีย และแนวคิดอินโด-แปซิฟิก

เรียบเรียงและวิเคราะห์โดย พ.ท. อารังชัย หนุณภักดิ์

สถาบัน The Institute of Southeast Asian Studies (ISEAS) ซึ่งเป็น Think Tank ของ สิงคโปร์ ได้อธิบายถึง “การถอนตัวของอินเดียจาก RCEP มีผลอย่างไรต่ออาเซียน อินเดีย และแนวคิดอินโด-แปซิฟิก” สรุปได้ดังนี้

การประชุมอาเซียน ชัมมิต ครั้งที่ 35 และการประชุมที่เกี่ยวข้อง ณ จังหวัดนนทบุรี ประเทศไทย สร้างความประหลาดใจ เมื่อนายกรัฐมนตรีอินเดีย ได้ถอนตัวจาก “ความตกลงพันธมิตรทางการค้าระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership : RCEP)” ในถ้อยแถลงได้อธิบายถึง รูปแบบของข้อตกลง RCEP ที่ไม่ได้สะท้อนอย่างเต็มที่ถึงจิต วิญญาณ และการยอมรับแนวทางชั้นนำของ RCEP ที่ไม่สามารถทำให้อินเดีย เกิดความเชื่อมั่น และตระหนักถึงความสำคัญ การตัดสินใจของอินเดียให้มีความสำคัญกับ “ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นกับเศรษฐกิจภายในประเทศ” เหนือกว่า “โครงการบูรณาการเศรษฐกิจระดับภูมิภาค” ที่ไม่สามารถคาดหวังได้ อย่างไรก็ตาม

การตัดสินใจครั้งนี้จะถูกมองในมุมมองที่แตกต่างกันไปตามชาติสมาชิกอาเซียน มุมมองของอาเซียนด้านเศรษฐกิจและยุทธศาสตร์กับข้อตกลงทางการค้า เปรียบเสมือนเหรียญที่มีสองด้าน การผนวกอินเดียเข้าสู่เศรษฐกิจของภูมิภาคอาเซียน เป็นการทำให้อินเดียเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเมืองและยุทธศาสตร์ของภูมิภาคอาเซียน อาเซียน มองว่าอินเดียจะเป็นจุดศูนย์กลางที่สำคัญยิ่ง ในการรักษาสมดุลทางยุทธศาสตร์ของภูมิภาค โดยทำหน้าที่ถ่วงดุลความพยายามครอบงำของชาติมหาอำนาจ อดีต นรม.สิงคโปร์ นาย Goh Chok Tong ได้เคยอธิบายว่า อาเซียนเป็นเครื่องบินที่มีปีกข้างหนึ่งคือ จีน และอีกปีกหนึ่งคือ อินเดีย ดังนั้น การถอนตัวจาก RCEP ของอินเดีย จึงเป็นการเสียโอกาสในการดึงให้อินเดียเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งเชิงยุทธศาสตร์ในภูมิภาค

เช่นเดียวกัน การที่อินเดียลดการให้ความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ ทั้งการแสดงบทบาทและความมุ่งมั่นต่อภูมิภาคอาเซียน ได้ก่อให้เกิดคำถามถึงนโยบายของอินเดีย เช่น Act East Policy ซึ่งการสร้างสมดุลระหว่างผลประโยชน์ภายในประเทศ กับผลประโยชน์จากความร่วมมือระดับภูมิภาค น่าจะเป็นกุญแจสำคัญที่อินเดีย ควรตระหนักถึงความต้องการเป็นผู้นำระดับภูมิภาคที่มีศักยภาพ จากมุมมองโดยทั่วไปการถอนตัวของอินเดียจาก RCEP ส่งผลต่อหลักการพื้นฐาน

ของแนวคิดอินโด-แปซิฟิก ที่ต้องการให้เกิด “การเชื่อมโยงที่ไร้รอยต่อ (Seamless Connectivity)” ระหว่างมหาสมุทรอินเดียและแปซิฟิก ขณะที่ต้องการรักษาเสรีในการเดินเรือในพื้นที่ดังกล่าว ที่สนับสนุนมากกว่าร้อยละ 60 ของการค้าโลก ซึ่ง RCEP เปรียบเหมือนสะพานเชื่อมพื้นที่ดังกล่าว จึงเท่ากับว่าแนวคิด อินโด-แปซิฟิก ประสบความสำเร็จล้มเหลวกับบททดสอบแรก ในการสร้างการเชื่อมโยงภูมิภาคเอเชียใต้ ตะวันออกเฉียงใต้ และตะวันออกเฉียงเหนือ ตลอดจนออสเตรเลีย ซึ่งการถอนตัวจาก RCEP ของอินเดียอาจสร้างผลกระทบต่อแนวคิดอินโด-แปซิฟิก และเป็นส่วนหนึ่งของความล้มเหลวดังกล่าว เช่นเดียวกับการถอนตัวของ สหรัฐฯ จาก “ความตกลงหุ้นส่วนเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิก (Trans Pacific Partnership: TPP)” ได้สร้างผลกระทบเดียวกันกับกรณีของอินเดีย ในการสร้างคุณค่าให้เกิดกับแนวคิดอินโด-แปซิฟิก ในการเป็นสะพานเชื่อมความร่วมมือระหว่างภูมิภาค ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยบทบาทของทั้งอินเดียและสหรัฐฯ ซึ่งการแสดงออกของอินเดียในครั้งนี้ ก่อให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความมุ่งมั่นของอินเดีย ต่อแนวคิดอินโด-แปซิฟิกเช่นเดียวกัน

ISEAS สรุปว่า การแสดงออกของอินเดียในครั้งนี้ ทำให้ RCEP ต้องทำงานอย่างหนักในการสร้างความสำคัญให้เกิดขึ้นความร่วมมือด้านการค้านี้ และอาจแสดงถึงแนวคิดในการขับเคลื่อนภูมิภาคที่มีอาเซียนเป็นแกนนำ ดังนั้นอาเซียนควรเพิ่มความพยายามเป็นสองเท่า ในการสร้างสะพานเชื่อมความสัมพันธ์กับอินเดีย เพื่อให้มั่นใจว่าจะไม่กระทบความเป็นหุ้นส่วนระหว่างอาเซียนกับอินเดีย

สำหรับประเทศไทย ควรสนับสนุนการใช้กลไกที่มีอาเซียนเป็นแกนนำ ในการขับเคลื่อนประเด็นความร่วมมือ การลดความขัดแย้ง และการสร้างเสถียรภาพให้เกิดขึ้นกับภูมิภาค สำหรับกองทัพไทย ควรสนับสนุนการสร้างเสถียรภาพด้านความมั่นคงให้เกิดขึ้นในภูมิภาค โดยเฉพาะภูมิภาคอาเซียนภายใต้กรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงของอาเซียน และประเทศคู่เจรจา

